

ската корона над сведеното чело на Калояна - разкривеното от злоба, хищно лице на Борила - светлият меч на Свети Димитра, покровителя на рода Асеновци, насочеч винаги към слава и победи - снежните степи на руските князе, скъпни като втори роден край - скиченият с бял трандафил кораб който носеше венгерската му невеста - нимфариумът край Клокотница и окървавените води на Мала река - склонените очи на кир Тодор Комнин - зелените води на Адрия - светлият плясък на южното море - атонските манастири - хълмовете на Филиповград - прозирната десница на светия старец Василий - веселите очи на никейската наследница - тъмните огнени коси на Ирина - невинната усмивка на мъничката Мария - синият покой на Охридското езеро...

И никаква последна мисъл се помъчи да изплува в отлиташата свист:

Успях ли?

Можах ли да постигна всичко?

Угодих ли?

Смъртта го бе заварила готов, със запален светилник в ръка, като разумните деви, които чакаха великия Жених. И той можеше да отвърне със спокойно сърце: Успях. Можах. Борих се за Твоята правда. Изпълних дълга си на тоя свят.

Кървавият блесък на поличбената звезда се отразяваше в мраморната бледност на успокоеното му чело, в кроткото сияние на сребристата му коса.

Но сянката му остана да лежи - огромна, неизличима - над всички земи, връз които се бе простряла царствената му десница.

Като безсмъртен знак.

Зашпото той заживи в сърцата на тия, които го обичаха и почитаха, в сърдата на идните поколения, вечно жадуващи за истината, мира и правдата, за крепката обич между людете..

²⁰ Нарекоха най-велик от всички южнославянски царе. Нарекоха го съвър-